

Pressmeddelande 2018-05-02 från Aktion Rädda Vättern

Miljöskandal på Karlsborgs flygplats vid Vättern

Utan att verksamheten ens har tillstånd planerar försvaret att gräva ny dränering på Karlsborgs flygplats. Dräneringen kommer att föra ut giftigt PFAS-förorenat grundvatten till Vättern via Bottensjön. Fyra olika myndigheter är inblandade men den ena tycks inte bry sig om vad den andra gör. Hela projektet riskerar att bli både en miljöskandal och en rättsskandal. Aktion Rädda Vättern kräver ett omedelbart stopp för dräneringsplanerna.

Precis som många andra militära övningsplatser är Karlsborgs flygplats invid Vättern allvarligt förorenad av brandsläckningsskum, innehållande giftiga PFAS-kemikalier. Det som förvärrar problemet är att Karlsborgs militära flygplats ligger på en liten landtunga mellan Vättern och Bottensjön. Flera farliga PFAS-ämnen har mätts upp i mycket höga koncentrationer på flygplatsen, i mark och i grundvatten.

Gifterna når så småningom Vättern, en dricksvattentäkt för ca 300 000 personer. Vättern är också ett område som ska skyddas enligt de s.k. Natura 2000-reglerna.

Enligt miljölagstiftningen ska ett sådant här allvarligt förorenat område omedelbart anmälas till myndigheterna och en åtgärdsplan för att förebygga fortsatt skada sättas i verket. I Karlsborgsfallet måste högsta prioritet ges åt att förhindra fortsatt utläckage av det giftiga grundvattnet och förhindra att regnvattnet förorenas och förs ut i sjön.

Men Försvarmakten planerar inte ens att tillfälligt ställa in verksamheten på flygplatsen. Tvärtom ansöker man i två andra ansökningar om att (1) femdubbla start och landningar, framförallt med helikoptrar och JAS-plan som ska (2) utöka sina skjutningar ute i Vättern från 1 000 till 69 000 skott per år.

Tillståndet att kraftigt utöka skjutningarna (2) har inte vunnit laga kraft utan handläggs av mark- och miljödomstolen i Vänersborg. Flygplatsens tillståndsansökan (1) kungjordes i fredags. Ärendena hanteras separat trots att de hör ihop.

Samtidigt meddelar Fortifikationsverket – i en tredje ansökan – att den vattensjuka flygplatsen nu ska dräneras (3). Hela dräneringssystemet ska restaureras. Det PFAS-förorenade mark- och grundvattnet ska pumpas ut i Bottensjön där det snabbt rinner vidare till Vättern. Ett fullständigt vettlöst förslag!

De inblandade myndigheterna (mark- och miljödomstolen, länsstyrelsens miljöprövningsdelegation, länsstyrelsens vattenavdelning och Försvarsinspektören) samarbetar inte och tar inget helhetsgrepp. Motstridiga uppgifter kommer till myndigheterna från de olika konsulterna som Högkvarteret respektive Fortifikationsverket anlitar.

- Ingen myndighet tycks bry sig om den samlade miljöpåverkan, säger Christer Haagman, Aktion Rädda Vätterns talesperson. De bäddar för både en miljöskandal och en rättsskandal.

Det enda rätta vore att avvakta mark- och miljödomstolens yttrande och regeringens kommande beslut om det överhuvudtaget ska tillåtas att (2) flyg- och skjutövningarna över Vättern ska utökas, menar Aktion Rädda Vättern.

- Nu låtsas myndigheterna att de bara har ansvar för var sin lilla bit. Tillståndsansökan (1) för Karlsborgs flygplats tar inte med alla flygrörelser (2) kring skjutmålet ute i Vättern. Länsstyrelsens vattenavdelning diskuterar markavvattning (3) utan att veta om flygplatsen ens ska kunna användas. Tillsynsmyndigheten, Försvarsinspektören för Miljö och Hälsa, tittar som vanligt bara på, utan att förelägga försvaret om att snarast ta fram en åtgärdsplan. **Detta strider mot vad all miljölagstiftning syftar till**, summerar Christer Haagman.

Att Karlsborgs flygplats förorenats av PFAS¹ upptäcktes redan 2014. Den enda konkreta åtgärden som försvaret hittills föreslagit är alltså att det giftiga grundvattnet ska dräneras ut i dricksvattentäkten!

- Vi kräver ett omedelbart stopp för planerna att dränera Karlsborgs flygplats, säger Elisabeth Lennartsson, Aktion Rädda Vätterns ordförande. Istället ska en åtgärdsplan som förhindrar utläckage av föroreningarna presenteras. Det kan t.ex. bli aktuellt att täcka den förorenade marken så att regnet inte för ut mer gifter i dricksvattnet. Hur problemet ska lösas måste ha högsta prioritet.

När Länsstyrelsens representant Måns Lindell diskuterade PFAS-förgiftningen i P4 Skaraborg för en tid sedan föreslog han att en sarkofag, liknande den vid Tjernobyl, skulle byggas över det förgiftade området för att förhindra utläckage. Den dränering som nu planeras är det rakt motsatta.

Kontakt

Christer Haagman, talesperson för ARV i försvars- och tillståndsfrågor tel. **072-895 1691**

christer.haagman@gmail.com

För att hålla isär de tre olika ansökningarna används siffror inom parantes ovan i texten.

- (1) Ansökan om att femdubbla flygrörelserna på Karlsborgs flygplats från 2 000 till över 10 000.
- (2) Ansökan om att kraftigt utöka flyg- och skjutövningarna ute i Vättern vid Hammarens skjutsmål från 1 000 till 69 000 skott.
- (3) Ansökan om markavvattning och restaurering av hela dräneringssystemet vid den vattensjuka och PFAS-förgiftade Karlsborgs flygplats.

Hemsida: <http://www.aktionraddavattern.se/>

Facebook: <https://www.facebook.com/RaddaVattern>

¹ PFAS är högfluorerade ämnen som bryts ner mycket långsamt eller inte alls. De ansamlas i levande organismer, t.ex. fisk och i människors lever och blod. PFAS-ämnen misstänks vara cancerframkallande, reproduktionsstörande och skadliga för levern och immunförsvaret.